



Inzichten en aanbevelingen 'rondje langs de velden' regiolabs Scheiden zonder Schade

Oktober 2020

Inleiding

Vanuit de regiolabs Oost-Brabant en Den Haag binnen het programma Scheiden zonder Schade, is in de zomer 2020 een vragenlijst uitgezet naar sociaal wijkteams en gemeenten in de regio, met als doel de lokale situaties, beleid, behoeften en vragen in beeld te brengen op het terrein van (complexe) relatie- en (echt)scheidingsproblematiek in de jeugdregio's Haaglanden, Holland Rijnland en Midden-Holland (en arrondissement rechtbank Den Haag,). Wat leeft en speelt er? Doel van de vragenlijst is om in de regio Den Haag een goed beeld te krijgen van de huidige situatie ('ist') op dit terrein en de gewenste situatie ('soll'). Deze inzichten worden meegenomen in de ontwikkeling van een nieuwe scheidingsaanpak. Doelgroep van deze vragenlijst waren lokale/sociaal (wijk)teams en gemeenten in de bovengenoemde regio's.

Aan deze nieuwe aanpak wordt gewerkt in twee regiolabs in arrondissementen Den Haag en Oost-Brabant. In deze regiolabs van het programma Scheiden zonder Schade werken gemeenten, sociale wijkteams, de GI, advocatuur en rechtspraak samen om een nieuwe scheidingsaanpak te ontwikkelen met als doel: het voorkomen van schade bij kinderen ten gevolge van de scheiding van hun ouders.

Bijgaande samenvatting geeft de resultaten van zowel de vragenlijst die is uitgezet in Oost-Brabant, als in regio (arrondissement) Den Haag. In totaal hebben in Oost-Brabant 27 sociaal wijkteams en gemeenten de vragenlijst ingevuld, en in Den Haag 30.

Naar aanleiding van deze vragenlijst zijn er een aantal resultaten die opvallen en vragen om meer verdieping. Dit document dient als oplegger voor het gesprek en de vervolgstappen die genomen kunnen worden nu er een eerste beeld is geschapt van de huidige situatie en de gewenste situatie op het terrein van relatie- en (echt)scheidingsproblematiek.

Resultaten

Uit de resultaten zijn een aantal opvallende regio-overstijgende overeenkomsten. Zo heeft het overgrote deel van de ondervraagden geen aparte route voor (complexe) scheidingszaken en registreert scheidingen niet apart in de caseload. Daarnaast heeft ook een meerderheid een aandachtfunctionaris/specialist scheiding, maar heeft deze persoon vaak geen specifieke taakomschrijving. In zowel Den Haag als in Oost-Brabant wordt door een ruime meerderheid geen aparte set vragen/methodiek gebruikt in de triage bij de toegang rondom scheiden. Ook is er door beide regio's een grote behoefte uitgesproken aan deskundigheidsbevordering voor het hele team, met name op het gebied van samenwerking met ouders in een complexe scheiding. Ten slotte zijn de drie meest genoemde knelpunten in ervaringen met relatie- en scheidingsproblematiek: het vrijwillig kader (en handelingsverlegenheid in die context), de wachttijden (voor verwijzing naar specialistische hulp) en het ontbreken van kennis in de sociaal wijkteams. Voor de uitgebreide resultaten, zie de bijlage.

Thema's en aanbevelingen

1. Uit de vragenlijst komt naar voren dat in zowel regio Den Haag als in Oost-Brabant een **ruime meerderheid geen aparte set vragen/methodiek gebruikt in de triage** bij de toegang rondom scheiden. Een mogelijke vervolgstap is om helder te krijgen hoe de triage bij de toegang rondom scheiden dan wel wordt aangepakt en hoe er wordt gedacht over het gebruiken van een aparte set vragen of methodiek.
2. In beide regio's is er een **grote behoefte aan deskundigheidsbevordering**. Vooral voor het hele sociaal wijkteam en met name op het gebied van samenwerking met ouders in een complexe scheiding, maar ook rondom vragen als "welke aanpak is passend in gevallen van scheiding?". Deze onderwerpen en behoefte om aan deskundigheidsbevordering voor het hele sociaal wijkteam, kunnen meegenomen worden door bij de invulling van de deskundigheidsbevordering. Tevens zijn de materialen van de [Nji richtlijn scheiding](#) in diverse vormen beschikbaar, waaronder een webinar. Deze kunnen (gedeeltelijk) voorzien in deze vraag.
3. Een meerderheid van de respondenten in beide regio's heeft **geen aparte route/ procedure te hebben ingericht voor (complexe) scheidingszaken**. In de twee regio's zijn er wel, vooral in Zuidoost-Brabant en Holland-Rijnland, maar ook in Noordoost-Brabant, aandachtfunctionarissen/specialisten scheiding in het wijkteam. Verdiepingsvraag: welke procedure volgen deze teams? Is er behoefte aan een aparte route voor scheidingszaken?
4. In beide regio's worden casussen waarin een scheiding speelt, **nauwelijks apart geregistreerd in de caseload** (9% van alle respondenten geven aan het wel te registreren). Daardoor is het momenteel nog lastig om de precieze omvang van de problematiek te zien op stad- en regionaal niveau. Verdiepingsvraag: is er behoefte bij sociaal wijkteams om dit wel te doen? Zo ja, met welk doel?
5. De **grootste knelpunten** die genoemd worden bij complexe scheidingen zijn het **vrijwillig kader (en de ervaren handelingsverlegenheid in die context) en wachttijden voor doorverwijzing naar specialistische hulp**. Een vraag die zich opwerpt is, hoe uiten deze knelpunten zich in de praktijk, en wat kan helpen om deze op te lossen? Wat zijn de precieze knelpunten? bijv. als ouders niet willen meewerken in een casus? Daarnaast is er behoefte om middels deskundigheidsbevordering aandacht te geven aan hoe professionals binnen het vrijwillig kader met scheidingszaken om kunnen gaan – welke kennis, vaardigheden, capaciteiten, houding, methodieken, etc. kunnen worden ingezet. In regio Den Haag wordt tevens de **verschillen in visie** (tussen professionals, teams) als belangrijk knelpunt genoemd. Er is dus **behoefte aan een gedeelde taal, een gedeelde visie** op hoe men het beste (complexe) scheidingsproblematiek kan signaleren, triageren en begeleiden, op zo'n manier dat er geen stapeling van hulp of onnodige wachtlijsten ontstaan.

Verdiepende vragen

- Hoe specifiek moeten sociale wijkteams in het ouderschapsplan ondersteunen? Wat betekent dat in de praktijk?
- Wat betekent het oppakken van een casus met scheidingsproblematiek in de praktijk? Welke procedure volgen de teams die wel een aparte route voor (complexe) scheidingszaken hanteren? Is er behoefte aan een aparte route voor scheidingszaken?
- Wat betekent het vrijwillig kader als grootste knelpunt in de praktijk? Wat zijn de precieze knelpunten?

- Hoe ziet het registreren van scheidingszaken in de caseload er in de praktijk uit? Wie moet dat doen en wat moet er geregistreerd worden?

Bijlage:

Resultaten vragenlijst gemeenten & lokale toegang regio's OB en DH Scheiden zonder Schade.